

КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СУХОМЛИНСЬКОГО»

ВИПУСКНА ТВОРЧА РОБОТА

**«ФОРМУВАННЯ ЧИТАЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНЯ
В ПРОЦЕСІ ГЕРМЕНЕВТИЧНОГО АНАЛІЗУ ТЕКСТУ»**

Слухач курсів учителів зарубіжної літератури та російської мови

Білко Тетяна Миколаївна

Науковий керівник

Небеленчук І. О.

Ревнивцквa О. В.

Захист роботи 15.10.2015

Кіровоград

ВСТУП

В Концепції загальної середньої освіти зазначено: «Освіта ХХІ століття – це освіта для людини. Її стрижень – розвиваюча, культуротворча домінанта, виховання відповідальної особистості, яка здатна до самоосвіти і саморозвитку» [6].

Отже, в сучасній українській школі постала нагальна потреба створення науково обґрунтованої та практично випробуваної технології розвитку читацької діяльності учнів у процесі вивчення літератури, що й зумовило вибір теми дослідження.

Проблема розвитку компетентного читача в процесі вивчення літератури має глибокі традиції в історії методики. В ХІХ - на початку ХХ століття прогресивні педагоги Ф. Буслаєв, В. Водовозов, І. Огієнко, В. Острогорський, В. Стоюнін, та інші запропонували своє бачення шляхів розвитку читацької діяльності школярів. Розглядали зазначену проблему і відомі методисти В. Голубков, Г. Гуковський, М. Рибникова. Вони вважали вдумливе читання твору, єдність емоційного сприйняття та глибокого критичного аналізу запорукою успішної літературної освіти.

Загальнопедагогічні засади цього підходу розглядають і українські вчені: Н. Бібік, С. Бондар, О. Пометун, Т. Яценко та інші.

Мета дослідження - визначення механізмів, що формують в учнів читацьку компетентність, ефективні умови у підготовці інтелектуальної, творчої особистості на основі впровадження різних методів та прийомів, що дає змогу глибше сприймати і розуміти твори художньої літератури.

Процес формування компетентного читача є об'єктом дослідження на уроках світової літератури.

Методи та прийоми в процесі формування читацьких компетентностей учнів за допомогою герменевтичного аналізу творів стали предметом дослідження.

РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИКО - МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОГО ЧИТАЧА

Є три види читачів: перший – це той, хто насолоджується, не розмірковуючи, другий – хто судить, не насолоджуючись, і третій, серединний, – хто судить, насолоджуючись, розмірковує. Саме останній і відновлює твір знову [5,с.29].

Й.В. Гете

Досліджуючи аспекти читання, сучасні науковці використовують поняття «читацька компетентність».

Читацька компетентність – здатність і готовність працювати з будь-яким, навіть незнайомим текстом. Компетентний учень-читач є суб'єктом читацької діяльності, читацького й особистісного розвитку, одержує від читання естетичну насолоду, має художній смак, сформоване критичне та образне мислення, розвинену уяву. Тобто, це той, «третій, серединний - хто судить, насолоджуючись, розмірковує», про якого говорив Й.В. Гете.

Компетентність набувається учнями у процесі активної пізнавальної діяльності та діалогу з твором, автором, літературним героєм, однокласниками, педагогом. Читацька компетентність передбачає потребу у читанні як пізнанні і

естетичному задоволенні, свідомий вибір високохудожньої літератури, вміння її проаналізувати, висловлювати свої роздуми щодо літературних явищ тощо.

Окремі аспекти досліджуваної проблеми уже перебували в колі наукових інтересів видатних українських та зарубіжних учених. Так, літературознавчою основою дослідження стали праці О. Потебні, І. Франка, О. Білецького, М. Бахтіна, Ю. Лотмана, Ю. Борєва, Г.Яусса та інших.

Суттєво вплинули на розвиток читацької культури школярів дослідження відомих педагогів та психологів К. Ушинського, А. Макаренка, В. Сухомлинського, О. Леонтьєва, О. Никифорової, Л. Беленької та інших.

Читацька компетентність формується протягом усього життя. Але фундаментом її організації та розвитку мають стати уроки літератури. Художній твір на уроці літератури відіграє головну роль. Тому будь-які види діяльності на уроці (переказ, аналіз, інтерпретація та інші) відштовхуються від читання.

Читацькі уміння і навички об'єднує дві групи умінь:

- 1) уміння, які пов'язані з відтворенням звукової форми слова, — спосіб, правильність, темп читання;
- 2) уміння, що ґрунтуються на виявленні та усвідомленні смислової інформації — свідомість (розуміння), виразність читання.

Механізмом формування компетентної особистості на уроці є комплекс послідовних етапів:

- цілепокладання;
- визначення очікуваних результатів;
- мотивація;
- ситуація успіху;
- здобування знань;
- формування умінь та навичок;
- творче використання знань, умінь і навичок у життєвих ситуаціях;

- контроль сформованості компетентностей;
- самоосвіта та саморозвиток.

Значущість цього механізму полягає у створенні ефективного процесу виховання читача з добре розвиненими творчими, розумовими, пізнавальними здібностями, який у процесі роботи над твором, максимально наближаючись до авторського задуму, готовий до критичної, виваженої оцінки, обстоювання власної думки, при цьому врівноваживши у своїй свідомості інші точки зору на предмет обговорення; готовий до інтерпретації авторського задуму; має сформовану систему загальнолюдських і національних цінностей; вміє співвідносити текст із особистим життєвим досвідом та використовувати прочитане в різних ситуаціях.

Розуміння тексту — це опосередкований аналітико-синтетичний процес, який включає в себе виділення основних елементів матеріалу та об'єднання їх у єдине ціле. Розуміння художнього твору читачем є повторенням процесу творчості письменника у зміненому порядку.

Сам процес розуміння тексту вивчає герменевтика. До цієї проблеми зверталися у своїх працях Ф.Д. Шлейєрмахер, Г.Г. Гадамер, М.М.Бахтін, Г.І.Богін та інші. *«Процес розуміння, - вважає Г.І. Богін, - відбувається там, де є суперечність між розумінням і нерозумінням».*

Отже, щоб організувати процес розуміння, необхідно створити у класі ситуацію нерозуміння і тим самим спонукати дітей до розв'язання певних проблем. Вчитель має організувати читання так, щоб воно розвивало мислення і збагачувало почуття, будило активне ставлення до навколишнього світу. Читання має дати учням насолоду, радувати і хвилювати.

Але твір, яким би він не був довершеним, ніколи не справить на читача відповідного враження, якщо той не розуміє його до кінця. Л. Виготський зауважував: *«Художній твір, одного разу народжений, відривається від свого*

творця; він не існує без читача; він є тільки можливість, яку здійснює читач» [2].

На думку методистів А.І. Шпунтова, Є.І. Іваніної, аналіз твору має бути спрямований на виявлення тієї головної думки, яку автор намагається донести до читача.

«Герменевтика здатна активізувати такі інтелектуальні й творчі ресурси людини, про які вона не здогадувалася. У свідомості герменевта зринає те, що, можливо, було накопичено, акумульовано, хоч і сховано для щоденного використання», – писав німецький філософ Г.Г. Гадамер [4].

Герменевтичний підхід до аналізу твору має налагодити діалогічну взаємодію з текстом, знайти авторські і творити власні смисли.

Ф. Шлейєрмахер розглядав герменевтику як мистецтво розуміння художнього тексту. У своїй концепції він виділяє три ступені розуміння даного поняття:

«1) безсвідоме розуміння...;

2) свідоме..., що є основою передання досвіду щодо тлумачення самого тексту;

3) мистецтво розуміння» [7, с.83].

Розуміння, на думку Шлейєрмахера, можна вважати успішним, коли позиції автора і читача «врівноважуються».

Фундаментальними поняттями в герменевтиці є поняття герменевтичного трикутника і герменевтичного кола. За допомогою першого з'ясовуються складні взаємини між автором тексту, самим текстом і читачем, інтерпретатором тексту. У понятті герменевтичного кола виражається особливість процесу розуміння, пов'язаного з його циклічним характером.

Сутність тексту розкривається через герменевтичне запитання, яке не містить однозначної відповіді і породжує нові запитання. Розуміння є наслідком пізнання тексту, а в результаті цього - розуміння автора, його епохи і культури в цілому. Дослідник В. Біблер слушно підкреслив, що художній твір «абсолютно завершений», однак лише читач довершує твір [1, 401 - 402].

В процесі розуміння тексту лежить діалог. Гегель говорив, що *«читач має висловлювати свою думку. Думка не може бути правильною чи неправильною. Всі думки цінні. Тоді це діалог»*.

Вступаючи в діалог учні спочатку вибудовують власний образ твору, а потім зіставляють його з авторською позицією, перевіряючи достовірність власних інтерпретацій. Учні непомітно і поступово йдуть від передрозуміння через розуміння до тлумачення (вирішення проблеми «герменевтичного кола» – діалогічного руху розуміння). Німецький філософ Г.Г.Гадамер вважав, що *«істину не може пізнати і повідомити хтось один. Усіма силами підтримувати діалог, давати можливість сказати своє слово і тому, хто мислить інакше, вміти сприймати те, що він вимовляє, - ось у чому душа герменевтики»* [4].

Вчитель забезпечує належні умови для виникнення діалогу між текстом і учнями й у середині учнівського колективу, спираючись на знання шляхів і видів аналізу художнього твору. Головне завдання навчального діалогу збігається з головною метою герменевтики, сформульованою Д.Ф. Шлейєрмахером: *«Зрозуміти автора спочатку так добре, як він сам себе розумів, а потім краще, ніж він сам»*, тобто наблизитися до розуміння чужої свідомості [7].

Отже, герменевтика пов'язана:

- 1) з навичками розуміння будь-якого тексту;
- 2) з навичками тлумачення значення цього тексту;

3) з навичками формулювання практичного застосування значення тексту до життя сучасного читача.

Поєднання читання та герменевтичного аналізу сприяє формуванню читацької компетентності учнів за умов сприятливого навчального середовища, активного діалогу з твором письменника та цілеспрямованого педагогічного управління читацькою діяльністю учнів.

Герменевтичний аналіз художнього тексту є матеріалом для розвитку критичного мислення, підґрунтям формування креативного потенціалу особистості. Саме такий аналіз є основою для організації продуктивного навчання учнів та формування компетентнісного читача.

Робота на уроці починається із визначення мети уроку (цілепокладання), що впливає із теми і передбачає конкретні результати (знання, уміння, навички), які учні мають навчитися застосовувати на практиці.

Прийом *«Очікуванні результати»* дає можливість кожному учневі проаналізувати, чи досяг він поставленої мети і над чим ще треба попрацювати.

Велика увага приділяється мотивації уроку, яка поглиблює інтерес до теми уроку та фокусує увагу на проблемі твору. Важливо знайти просту, привабливу мету, адже маючи власну зацікавленість, діти налаштовані на ефективний процес пізнання. Доцільно також використовувати інтелектуальну розминку, асоціації та творчі завдання, кросворди, загадки, медіа – слайди тощо.

Після прочитання твору доцільно виявити рівень сприйняття змісту твору. Цьому допомагають такі завдання:

- визначити тему, ідею та мотиви, спробувати пояснити, **чому** автор звернувся до висвітлення такої теми, **що** спонукало його до цього; на **що** митець звернув увагу і **чому**, з **яких** міркувань. Яку ідею утворює автор і з якою метою;

- обґрунтувати доцільність обраного жанру для висвітлення запропонованої тематики, проблематики;

- подати міркування щодо обраної композиції твору; з'ясувати, чи відображає композиція задум автора: що вказує на це?

- пояснити розуміння значущості/незначущості сюжету твору;

- інтерпретувати розуміння системи образів тексту;

- пояснити наявність інтертекстуальних зв'язків та мотивувати їх призначення (сенс);

- витлумачити позицію героя та автора;

- охарактеризувати просторово-часову організацію тексту;

- витлумачити доцільність (виграшність, необхідність) обраної форми викладу;

- умотивувати добір фонетичних, словотвірних, лексичних, морфологічних, синтаксичних засобів мови для актуалізації змісту твору, пояснити доцільність обраних мовних одиниць, їх відповідність задумові автора;

- інтерпретувати семантику та функції тропів, мотивувати їх використання;

- пояснити розуміння значущості текстової інформації.

На цьому етапі варто використовувати методи бесіди, усного малювання, їх використання має на меті ввести учнів у коло змальованих у творі образів, відчуттів і настроїв, без чого неможлива подальша робота

В процесі такої роботи учитель створює умови та можливості для формування читацької компетентності учнів, що сприяє розвитку інтелектуально розвиненої, високодуховної індивідуальності, «третього, серединного, - хто судить, насолоджуючись, розмірковує».

РОЗДІЛ II.

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ І ПРИЙОМІВ У ПРОЦЕСІ ГЕРМЕНЕВТИЧНОГО АНАЛІЗУ ТЕКСТУ НА УРОКАХ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

із власного досвіду

Суспільство, яке читає, є суспільством, що мислить.

«Чи вмієте ви читати?» – якщо таке запитання запропонувати сьогоднішнім школярам, то воно принаймні викличе здивування. Але якщо говорити про сприйняття прочитаного, тоді, мабуть, для багатьох учнів проблема читання є дуже актуальною.

Німецький письменник, філософ Й. В. Гете говорив: *«...скільки треба праці і часу, щоб навчитися читати...Я сам на це витратив вісімдесят років і все ж не можу сказати, що повністю досяг мети [3].*

Щоб зацікавити учня до читання, вчитель використовує різні інноваційні технології, нестандартні форми і методи навчання. Головне – правильно їх підібрати і вчасно використати. Наприклад, у 5 класі, варто використовувати ті види роботи, котрі найбільше їм подобаються, тобто ігрові моменти. Це написання листа авторові книги чи звернення персонажів казки до читача, інсценізація фрагменту твору чи творча розповідь «Як склалося життя героїв далі?». Але не можна забувати про необхідність вчити дітей не боятися висловлювати власну думку щодо прочитаного, а також уміти аргументувати та доводити її.

Велике значення має підготовка до сприйняття художнього твору. За відомим висловом В. Гюго: «Найкращий читач – це підготовлений читач».

Вивчаючи казку Г. К. Андерсена «Снігова королева,» доречно запропонувати учням випереджальні домашні завдання: зробити ілюстрації, скласти запитання, виготовити сніжинку, серце, троянду.

На початку уроку з учнями вибрати головне слово уроку (сніжинка, троянда, серце, Снігова королева, Герда, Кай).

Учитель має створити такі умови на уроці, щоб учень мав бажання обговорювати твір. Це можуть бути різні види коментарів, читання цікавих уривків, що викликають в учнів інтерес, проблемні питання.

Сартр говорив, що автор загадує загадки; вчитель повинен зуміти побачити їх і сформулювати. Наприклад:

- У чому суть подорожі Герди?
- Чому оповідач у «Маленькому принці» – льотчик?
- Чому «Маленький принц» - книжка з малюнками?
- Чому скарб в «Острові скарбів» закопаний на острові, а не в іншому місці?

Учень на уроці має бути налаштований на ефективний процес пізнання, бути в ньому зацікавлений, розуміти, **що і навіщо** він виконуватиме. Тому важливою структурною одиницею є мотивація навчальної діяльності, оголошення теми і мети уроку, очікуваних результатів. Можна застосувати нестандартні прийоми *«Фантастична казка»*, *«Склади слово»* чи *«Відгадай кросворд»*, *«Знайди невідоме»*.

Наприклад:

- Чи є в казці Ш. Перро «Попелюшка» те, чого ми не знаємо?

Звертаючись до тексту, діти знаходять невідоме: скільки років було Попелюшці, яке її справжнє ім'я, з якої ноги був загублений черевичок.

- Згадайте про свій найпам'ятніший день у житті. Чи був такий день у житті літературного героя?

Нерозуміння викликає подив, стимулює процес мислення. М.М. Бахтін справедливо вважав розуміння «активно – діалогічним процесом».

Учитель перетворюється на координатора, партнера, співавтора, консультанта, за участю якого на уроках створюються належні умови для мотивації творчої активності, формування досвіду творчої діяльності. Тому однією з головних умов виховання компетентної, творчої особистості на уроках світової літератури стає організація *пошуково-дослідницької діяльності* учнів.

Починаючи вивчення «Божественної комедії» Данте, доцільно звернутися до поезії Ліни Костенко, української поетеси, яку вона присвятила Данте Аліг'єрі. У цій поезії дуже цікавий останній рядок.

Під вечір виходить на вулицю він,
Флоренція плаче йому навздогін -
Ці сльози вже зайві. Минуло життя,
Йому вже в це місто нема вороття.
Флоренція плаче: він звідси, він наш.
Колись прокляла і прогнала вона ж.
Високий вигнанець говорить їй: «Ні,
У тебе ж є той кондотьєр на коні.
І площі тієї кільце кам'яне,
Де ти присудила спалити мене.
Вважай, що спалила. Згорів я. Помер.
Сім міст сперечалось, що їхній Гомер.
А ти ж, моє місто,- єдине, одне! -
О, як ти цькувало і гнало мене!
Прославилась, рідне. Осана тобі.
Хай ірис цвіте на твоєму гербі...»
Дарує їй портфель. Вінків не бере.

Де хоче - воскресне, де хоче - умре.

Одежа у нього з тонкого сукна,

На скронях його молода сивина.

Він тихо іде, він повільно іде.

У нього й чоло ще таке молоде.

Хто скаже про нього - старий він як світ?

Він - Данте. Йому тільки тисяча літ.

- Як ви вважаєте, яку думку вклала поетеса у слова: «Він - Данте. Йому тільки тисяча літ»?

В процесі пошуково–дослідницької роботи над твором Ф.Достоевського «Злочин і кара» учні знаходять мотиви, причини та цілі, якими керувався Раскольников.

Мотиви	Причини	Цілі
пограбування	бідність	вирішення своїх матеріальних проблем
нестерпне становище матері та сестри	заміжжя сестри	завадити заміжжю сестри
протест, помста	вразлива гордість	соціальна справедливість
ідеологія «тварь ли дрожащая?»		сильна особистість

Центральною частиною уроку, де вчитель забезпечує опрацювання та повноцінне засвоєння учнями нового матеріалу, досягнення очікуваних результатів, є етап навчального пізнання. Розуміння можливе лише під час навчального діалогу, який будується завдяки аналітико – інтерпретаційному дослідженню тексту.

Щоб кожен урок був звернений до душі учня, насичений матеріалом, викликав роздуми про життя, про духовний світ людини, про загальнолюдські цінності використовуються **проблемні питання**.

Перший шлях створення проблемної ситуації – створення суперечностей.

- Чому саме Тарас стає смертоносною зброєю для Андрія?
- Чому М. Гоголю важливо, щоб Андрій помер?
- Доведіть текстом, що М.Гоголь симпатизує обом синам Тараса.
- Хто винен в тому, що відбулася дуель Онєгіна і Ленського?
- Чи здатні були герої на дружбу?
- Чи виправдовує Онєгіна Тетяна?
- Чому Мефістофель вважає, що Маргарита осуджена?
- Чому Маргарита не втікає з Фаустом, а йде на неминучу загибель?
- Чому в сценах з Маргаритою ми не почули голосу Фауста: *«Постій, хвилино, гарна ти!»*?
- Чому автор дозволяє Раскольникову вбити Лизавету? Чи існувала проблема вибору у героя?

Такі питання започатковують широку дискусію, під час якої учні вчаться аргументувати свої погляди, допомагають розвивати мислення, а не перетворюють пам'ять на склад інформації, яка не знадобиться в житті.

Діалогове навчання має прогнозовану мету: створення комфортних умов навчання, за яких учень відчуває свою успішність, свої досягнення, що робить продуктивним сам процес набуття знань.

Наприклад, при вивченні новели Ф. Кафки «Перевтілення» пропонується подумати над таким питанням:

- Як ви поясните перевтілення Грегора Замзи? Це хвороба? Фізична? Душевна? Що спричинило це «захворювання?»

- Чи можна перевтілення Грегора порівняти з відомими фантастичними творами, у яких теж відбуваються перевтілення людей на тварин?

Спираючись на текст, з'ясовуються умови, за яких відбуваються метаморфози, її суть.

- Чи викликає у вас жалість та співчуття Грегор Замза?

- Чому Кафка заборонив ілюструвати свої твори? Можливо, ви не згодні з ним.

В результаті роботи учні представили групові колажі, які ілюстрували художній світ твору.

Після дослідження та обговорення певної проблеми пропонується своєрідний етап її результативного осмислення: скласти враження, висновки щодо почутого у схему, таблицю, тези тощо.

Ось завершальний етап при вивченні поезії Джорджа Байрона:

учням пропонується записати зміст уроку у формі тез.

«Байронічний герой»

- самотність;
- страждання;
- розчарована, зневірена людина;
- відчуває недосконалість світу;
- боротьба надій і розчарувань;
- сила почуттів;
- конфлікт між світом і душею;
- почуття вищості, зневага до людей;
- песимізм;

- світова скорбота

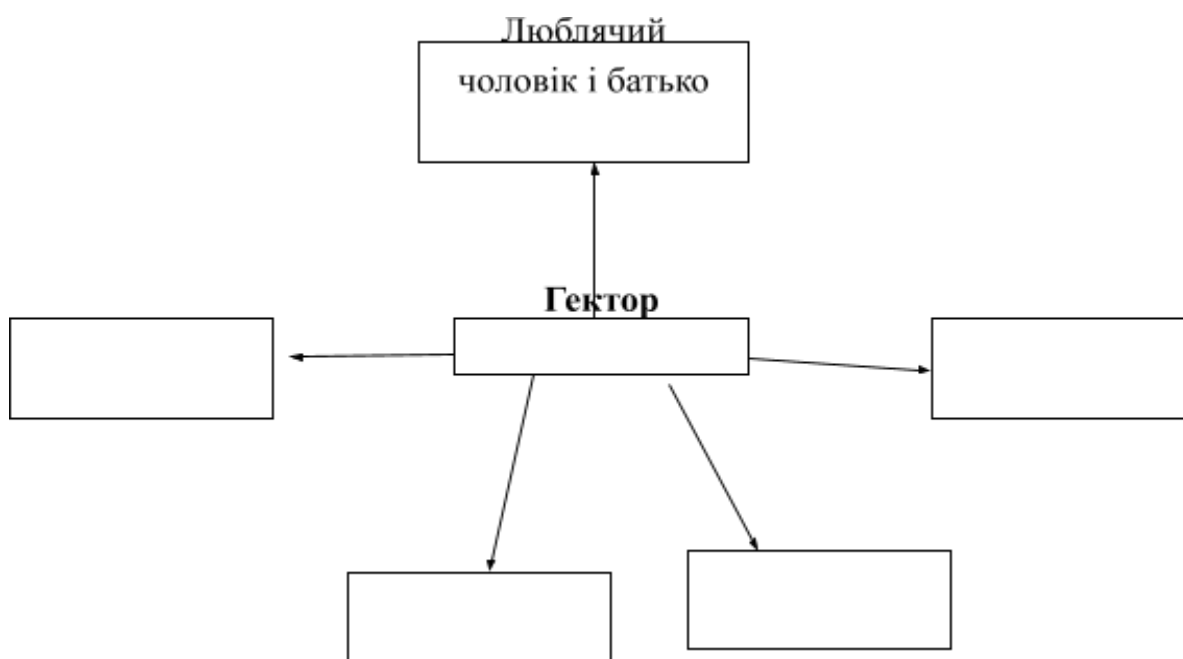
Можна запропонувати учням за допомогою «Таблиці Елвермана» привести аргументи і контраргументи до твердження критика В.Г. Белінського: « Байрон любив людство і ненавидів людей».

Так	Проблема	Ні
	Байрон любив людство	
	Байрон ненавидів людей.	

Протягом уроку діти шукають аргументи на користь власної позиції з цього питання, а під час підбиття підсумків мають можливість аргументовано висловити свою точку зору.

На уроках з розвитку зв'язного мовлення ефективними є завдання на складання схеми – характеристики героя.

Наприклад:

Скласти порівняльну характеристику героїв

«Спільне та відмінне в образах Енея та Ахілла»

Еней	Ахілл
спільне	
мужні, горді...	
відмінне	
риси не характерні ідеальному епічному героєві...	є образом ідеального героя...

- Які художні засоби використовує автор, характеризуючи свого героя?

Заповніть прикладами з тексту макет таблиці.

	Ахілл	Гектор
Постійні епітети	«богосвітлий»	«шолом осяйний»
Порівняння	«як сокіл у горах...»	«наче юний олень»

Гіпербола	«Так вони тричі оббігли навколо Пріамове місто...»	
Метафори		«впокірник коней»

При вивченні літератури Середньовіччя можна запропонувати вибрати з таблиці поняття, які характерні для епохи Середньовіччя:

католицька церква;

5 -15 століття;

Західна Європа;

клерикальна література;

рицарі;

героїчний епос;

культ людини;

наближення людини до Бога;

«золотий вік « літератури Сходу

Коли учні зрозуміли ідеї та поняття уроку, важливо створити умови для того, щоб учні запитали себе, як це змінює їхні попередні уявлення, як вони зможуть це використовувати у своїй подальшій пізнавальній діяльності та житті. На цьому етапі можливе застосування прийомів **«Обери позицію»**, **«Продовж речення»**:

Я згоден /не згоден з позицією автора...

Я здивувався...

Мені було складно...

Я уявив...

Я переконаний, що...

Після цього уроку я зможу...

«Коментар мудрих думок» спонукає думати вільно і відкрито висловлювати думку з приводу певної теми, стимулює мислення про зв'язки між якостями та предметами.

Наприклад, запропонувати добірку повчань, що стосуються проблематики вивченого твору:

«Життя таке коротке! Поспішайте робити добро!»

«Куди іде життя? Чи ми ведемо життя, чи воно веде нас?»

«Якщо людина не любить Вітчизну: вона хвора. І цю людину треба лікувати?»

При підведенні підсумку уроку доцільно використати завдання *«Збережи останнє слово за собою»*. Цей вид роботи стимулює до міркування та роздумів після прочитаного.

-Як ви вважаєте, чому Герді вдалося перемогти Снігову королеву?

(Я думаю завдяки мужності, терплячості; мені здається, що це велика сила любові; на мою думку, – це сила дружби).

Вдома учні складають свою міні-казку.

Не менш цікаве домашнє завдання - постановка запитань до тексту. (Учні самостійно складають запитання до казки, оповідання,).

Наприклад:

- Чому Маленький принц покидає Землю через смерть, а не з птахами?

- Чому Маленький принц подорожує з птахами, а оповідач на літаку?

- Звідки в пустелі дерев'яна криниця?

Теми для творів з літератури мають бути проблемно – тематичного характеру, щоб стимулювати до пошукової роботи .

Наприклад:

Ангел чи людина? (за оповіданням Г. Маркеса «Старий з крилами»)

Чому людина позбавлена крил?(за оповіданням Г.Маркеса)

Гобсек – розумний чи дурень? Чому він так помер?

Гамлет – переможець чи переможений?

Чи потрібні донкіхоти в наш час?

ВИСНОВКИ

Завдання сучасної освіти полягає у формуванні особистості з гнучким розумом, із швидкою реакцією на все нове, з повноцінними, розвиненими потребами подальшого пізнання та самостійної дії, з добрими орієнтувальними навичками й творчими здібностями.

Головним своїм завданням вбачаю удосконалення прийомів та методів герменевтичного аналізу тексту, які допомагають формувати компетентного читача з добре розвиненими творчими, розумовими, пізнавальними здібностями, здатного обстоювати власну думку.

Творчий процес на уроці реалізує ці завдання , має не лише навчальну, а й життєву цінність, створює оптимальні умови для формування читача, що «вміє критично мислити, використовувати набуті знання та вміння для творчого розв'язання проблем, прагне на краще змінити своє життя і життя своєї країни» [6].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Библер В.С. Диалог культур и школа XXI века // Школа диалога и культур. Идеи. Опыт. Проблемы / Под общ. ред.. В.И. Библера.- Кемерово. АЛЕФ,1993.- 416с.
2. Выготский Л.С. Педагогическая психология /Л.С Выготский /– М., 1991. - 347 с.
3. Ненько І.Я. Як викладати літературу? Сьогодні./ І.Я. Ненько // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України .- 2006. – 11. –с.23.
4. Гадамер Г.Г. Истина и метод: Основы философской герменевтики / Г. Г. Гадамер / [общ. ред. и вступит. ст. Б. Н. Бессонов; пер. с нем. – М. : Прогресс, 1989. – 700 с.
5. Гетьман О. Г. Кожному учню прищепити вміння естетично сприймати художній текст. Про методологічні основи цієї роботи /О.Г. Гетьман //Всесвітня література в середніх навчальних закладах України .- 2006. - №11. –с. 29.
6. Концепції загальної середньої освіти. Затверджено Постановою Колегії МОН України та Президією АПН України №12/5-2 від 22.11.2001.
7. Шлейєрмахер Ф. Герменевтика / Ф.Шлейєрмахер//.- СПб, Европейский Дом.-2004.- 241 с.